

ПРИЛОЗИ

ЗА КЊИЖЕВНОСТ, ЈЕЗИК, ИСТОРИЈУ И ФОЛКЛОР

ОСНИВАЧ
ПАВЛЕ ПОПОВИЋ

УРЕДНИЦИ
НИКОЛА БАНАШЕВИЋ, ДРАГОЉУБ ПАВЛОВИЋ
ВИДО ЛАТКОВИЋ

БЕЛОРУСКИ НАУЧНИ ЦЕНТРАЛНИ
БИБЛИОТЕКА ЗА ЈУРИДИЧКИЕ И ЕКОНОМИЧКИЕ НАУКЕ

Изм. бр. 1031

Скп. X 20

ФИЛСОФСКИ СЕКТОР
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕЛОРУСИ

КЊИГА ДВАДЕСЕТ ОСМА
СВЕСКА 1—2
1962

ИЗДАВАЧКО ПРЕДУЗЕЋЕ „РАД“
БЕОГРАД

(6—9 године н.е.); Н. Филиповић, *Антифеудални устанци у османлијском царству у првој четврти XV века*.

Такође у одређеној секцији реферисали су: А. Раденић, *Народни побуне и буне у Србији после Свештоандрејске скупштине*; М. Екмецић, *Аграрни односи као подлога бунама у БиХ у XIX веку*; С. Гавриловић, *Срем у револуцији 1848—1849*; Ј. Pleterski, *Socijalna demokracija in nacionalno vprašanje na Koroškem*; И. Бевц, *Значај исламских појорова у рјешавању хрватског и словенског националног питања у Истри (1870—1885)*; М. Грос, *Хрватска и југословенско питање уочи анексије Босне и Херцеговине*; Б. Храбак, *Добровољачки покрети од 1914—1918*; П. Миросављевић, *Револуционарне акције радничке класе у источној Србији 1918—1920*; Ђ. Гал, *Положај радничке класе у Војводини у доба велике економске кризе и изградња јединственог синдикалног фронта кроз штрајкачке акције 1935*; С. Мијушковић, *Једна искључиво сељачка buna у 1848. (Грбаль—Бока Которска)*.

Као што се из наведених реферата види, историчари су реферисали о разним питањима из наше касне прошлости и новије, а што је веома важно југословенска историографија интензивно се оријентисала и на обраду наше савремене историје. У многим саопштењима су изнети сасвим нови документи који до данас нису били познати. Са великим интересовањем се очекивала дискусија о револуционарној 1848. години у нашим земљама под Аустријом, али и поред жучне дискусије није саопштено ништа ново.

Може се слободно рећи да је велика већина реферата била заиста интересантна.

Конгрес је завршио рад посетом разних историјских споменика у Љубљани и његовој околини.

Ж. Сечански

Др СТЕПАН ИВШИЋ
(1884—1962)

Непуне две године после смрти корифеја југословенске славистике и лингвистике, проф. дра А. Белића, наука о нашем језику претрпела је још један крупан губитак: 14. јануара 1962. год. умро је у Загребу др Степан Ившић, професор Загребачког свеучилишта и дописни члан САНУ.

Степан Ившић рођен је 13. августа 1884. у Ораховици у Славонији. Гимназију је учио у Осијеку и Славонској Пожези. На Филозофском факултету Загребачког свеучилишта студирао је српскохрватски језик и класичну филологију. Студије је усавршавао у Кракову, Прагу, Петрограду, Москви и Кијеву. За доктора филозофије промовисан је 1913. Ванредни професор постао је 1915. а редовни 1918.

Научни рад проф. Ившића можемо поделити у три области: дијалектологија, акцентологија и филолошко проучавање старих, нарочито глагољских споменика XII—XVI века.

Није тешко за Ившићеву расправу *Šartinovačko narječje* (Rad 168) уочити да ју је писао даровити студент друге године. Најзначајнији је Ившићев

дијалектолошки рад *Današnji posavski govor* (Rad 196. и 197). Заслуга је његова што је показао сву сложеност посавских славонских говора и што их је поделио: на основу рефлекса јата у три групе (икавску, икавско-ијекавску и екавску), а на основу акцента у девет група. Сем тога, Ившић детаљно приказује особине тих говора у фонетици, морфологији, творби речи и синтакси. То, разуме се, не значи да су његова обавештења увек до краја исцрпна, а сем тога карактеристично је да је из овога рада изостала и пространија дискусија о пореклу славонских говора. — У дијалектолошким радовима више је стајао на позицијама синхроније, знатно мање на позицијама дијахроније. Тако је и у раду *Jezik Hrvata kajkavaca* (Ljetopis JAZU 48). Узевши као критеријум акценатске типове, Ившић је кајкавски дијалекат поделио на конзервативне и револуционарне групе. Тај је рад своје врсте синтеза Ившићевих проучавања кајкавског дијалекта, која су трајала неколике деценије. Па ипак, и поред тога што се у науци прилично расправљало о пореклу српскохрватскога кајкавског дијалекта, Ившић није желео да у томе раду да своје ауторитативно дефинитивно мишљење о овом питању. — Српскохрватској дијалектологији дао је и *Nacrt za istraživanje hrvatskih i srpskih narječja* (1914).

И у дијалектолошким радовима, као што смо видели, Ст. Ившић је велику пажњу поклањао акценту. Најзначајнији му је рад из акцентологије *Prilog za slavenski akcenat* (Rad 187) у којем говори у првом реду о метатонијском акуту. Српскохрватску ситуацију упоређује пре свега са руском и литавском, а затим говори о појавама у вези с метатонијским акутом у именица, придева и глагола. Белићеви и Ившићеви радови из области словенских акцената пионирски су и веома драгоцени, мада је, разуме се, даљи развитак науке тражио и извесне корекције. О својим схватањима они су полемисали, понекад и врло живо. И кад нису били у праву, биле су то, ако тако може да се каже, стваралачке грешке које су омогућавале даљи развитак науке о српскохрватском и словенском акценту. — Из акцентологије написао је још две студије: *Akcenat u gramatici Matije Antuna Reljkovića* и *Akcenat u gramatici Ignjata Alojzija Brlića* (Rad 194), а такође и расправу *Iz naše akcenatske i dijalekatske problematike* (1951).

Као проучавалац старих споменика, поред критичких издања самих текстова, објављује расправе које се односе на најстарије периоде наше и старословенске књижевности, или у којима говори о траговима и паралелама из литературе других народа (ирске легенде, хуситски текстови и сл.) Управо из те области Ившић је у предатној серији *Прилога* објавио расправе: *Iz hrvatske glagoljske književnosti. Legenda o Ivanu Zlatoustu* (књ. XI) и *Legenda o Ivanu Zlatoustom u Haveličevu „Zrcalu Marijanskom“* (књ. XVIII).

Најзад, треба поменути скрупулозну Ившићеву редакцију Маретићевих превода *Илијаде* и *Одисеје*.

Кад се прегледа Ившићева библиографија, стиче се утисак да је неоправдано престога самокритичност временом обуздавала полетан рад младога научника. Сем тога, последњих година болест га је спречавала да доврши започета дела. Још један разлог више да смрт проф. дра Стјепана Ившића сматрамо крупним губитком за нашу науку.

Берислав М. Николић